

Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen

Centrumplan te Oldebroek

Opdrachtgever

Tauw Deventer
Postbus 133
7400 AC DEVENTER

Projectnummer

SyntheGra Archeologie Rapport 175264

Kenmerk

WBE/UIT/SAZ/175264

Autorisatie

Redactie:
drs. A.J. Borsboom
Eindredactie/kwaliteitscontrole:
drs. E.E.A. van der Kuijl

paraaf

paraaf

datum

23-12-2005

datum

23-12-2005

SyntheGra Archeologie bv, Ambachtsweg 10, NL-7021 BT ZELHEM
Postadres: Postbus 4, NL-6997 ZG HOOG-KEPPEL
Telefoon +31 (0)314 62 77 08, Fax +31 (0)314 62 77 26, Internet: www.syntheGra.com
Bankrelatie F. van Lanschot Bankiers Nijmegen, nr. 22.59.31.451, BTW nr. NL809760538B01, HR 09119698
SyntheGra Archeologie bv is een werkmaatschappij van de Verhoeve Groep bv
Vestigingen te Dordrecht, Hummelo, Jirnsum, Weert en Zelhem

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

Colofon

Opdrachtgever: Tauw Deventer te Deventer
Project: Centrumplan te Oldebroek
Projectnummer: 175264
Titel: Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Datum: 23-12-2005
Redactie: drs. A.J. Borsboom
Met bijdragen van: W. Bergman, A.A.G. Emaus, drs. M.C. Houkes, drs. H. Leuvering
Tekenaar: ing. F. van der Hoeven
Eindredactie: drs. E.E.A. van der Kuijl
Druk: SyntheGra Archeologie bv, Zelhem
ISSN: 1574-0838

SyntheGra Archeologie bv

Postadres: Postbus 4, NL-6997 ZG HOOG-KEPPEL
Telefoon +31 (0)314 62 77 08, Fax +31 (0)314 62 77 26, Internet: www.syntheGra.com

© SyntheGra Archeologie bv, 2005

De rechten van intellectueel eigendom verblijven te allen tijde bij SyntheGra Archeologie bv.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	Inleiding en onderzoekskader	4
1.2	Onderzoeksdoel en vraagstellingen	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Geografie en bodem	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Geologische en geomorfologische ontwikkeling	6
2.3	Bodem	6
3	Bewoningsgeschiedenis van de onderzoekslocatie	8
3.1	Inleiding	8
3.2	Archeologische verwachting: Archismeldingen rondom de onderzoekslocatie	8
4	Verwachtingsmodel en boorprogramma	11
4.1	Verwachtingsmodel	11
4.2	Boorprogramma	11
5	Resultaten van het veldwerk	12
5.1	Oppervlaktekartering	12
5.2	Booronderzoek	13
6	Conclusie	14
7	Selectieadvies	15
	Literatuur	16
	Administratieve gegevens	17

Bijlagen

Bijlage 1: detailkaart van de onderzoekslocatie met boorpunten

Bijlage 2: boorprofielen

Bijlage 3: tabel 2 *hoogte- en dieptegegevens boringen* en tabel 3 *vondsten*

Bijlage 4: combinatiekaart IKAW, AMK en Archis waarnemingen

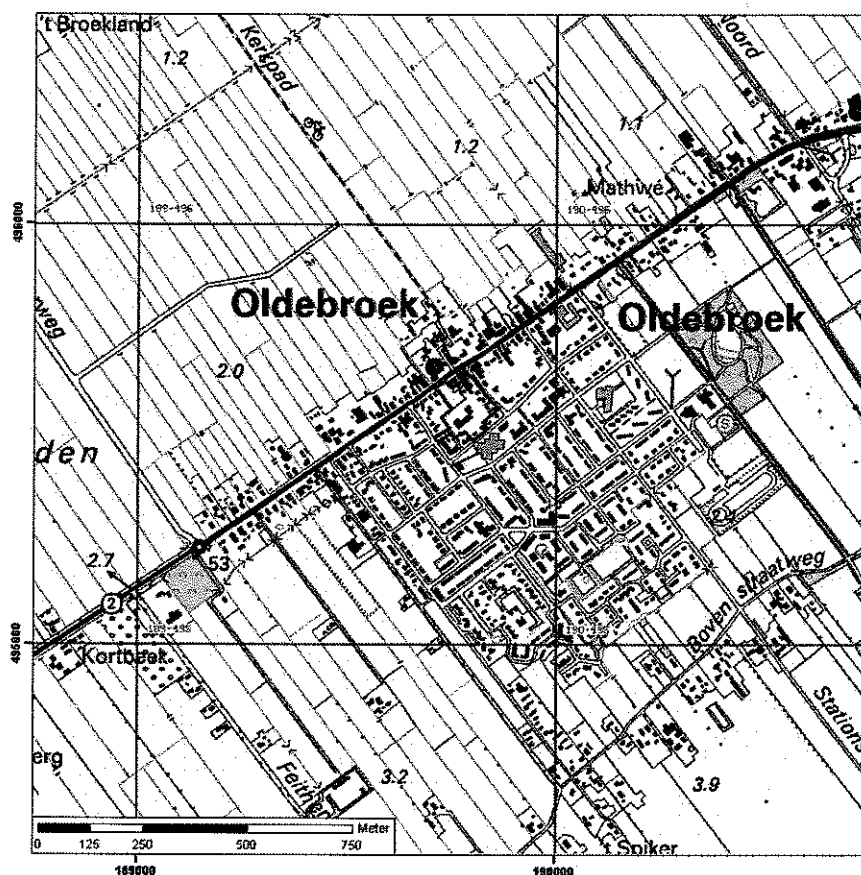
Bijlage 5: geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

Afbeelding voorblad: overzichtsfoto onderzoekslocatie

1 Inleiding

1.1 Inleiding en onderzoekskader

Op 2 december 2005 werd in opdracht van Tauw Deventer b.v. door Synthegra Archeologie b.v. een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) uitgevoerd te behoeve van de planvorming voor een nieuw centrumgebied in de kern van Oldebroek. In dit plan worden winkelvoorzieningen met daarboven appartementen geclusterd tegenover de NH kerk en tussen de Zuiderzeestraatweg, van Asseltweg, Spronksweg en van Sytzamalaan (zie afbeelding 1). Het terrein is momenteel grotendeels bebouwd. De te onderzoeken locatie heeft een totale oppervlakte van circa 1,2 ha. Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een booronderzoek.

Afbeelding 1: topografische kaart van de onderzoekslocatie (weergegeven in rood kader)¹

Op basis van diverse rijks- en provinciale regelingen, met name het Verdrag van Malta, Nota Belvédère en de Leidraad Provinciaal Omgevingsbeleid, dient een inventarisatie van de archeologische waarden in het gebied gemaakt te worden. Het geplande grondverzet kan een bedreiging vormen voor de mogelijk aanwezige archeologische waarden in het plangebied. Het bevoegd gezag, de gemeente Oldebroek, zal de resultaten van het onderzoek toetsen. De resultaten van het onderzoek zullen vervolgens in de planvorming betrokken dienen te worden. Het onderzoek en de adviezen hebben betrekking op de Prehistorie tot en met de Nieuwe Tijd. Het onderzoek is afgestemd op het toekomstige grondverzet en de daarmee samenhangende versterking van het landschap en het bodemarchief.

¹ Voor meer administratieve gegevens, zie pagina 17

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

1.2 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek is inzicht te verkrijgen in de archeologische waarden in het plangebied. De volgende vragen dienen, indien mogelijk, te worden beantwoord:

Wat is de bodemopbouw ter plaatse van het plangebied?

- *Is er een intact en onverstoord bodemprofiel aanwezig?*
- *Zijn er bodemtypen aanwezig waarop (pre)historische bewoning mogelijk is geweest?*
- *Op welke diepte bevinden zich mogelijk relevante bodemlagen?*
- *In hoeverre is de bodem reeds verstoord door subrecente graafwerkzaamheden?*
- *Zijn er binnen het plangebied archeologische waarden of vondstniveaus aanwezig?*
- *Wat zijn de kenmerken van de archeologische resten (datering/ complextype)?*
- *Op welke diepte bevinden zich de archeologische resten?*
- *Wat is de kwaliteit (gaafheid, conservering) van de archeologische resten?*

Wat zijn de gevolgen van de bodemverstorende activiteiten voor de aanwezige archeologische resten?

1.3 Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd uit verschillende onderdelen. In de volgende twee hoofdstukken wordt beschreven hoe het landschap is gevormd (hoofdstuk 2) en wat voor gevolgen dat voor de bewoningsgeschiedenis van de onderzoekslocatie en haar directe omgeving heeft gehad (hoofdstuk 3). In het hoofdstuk bewoningsgeschiedenis wordt een korte uiteenzetting gegeven over de historische ontwikkelingen die op de onderzoekslocatie hebben plaatsgevonden. Op basis van de resultaten van het vooronderzoek is in hoofdstuk 4 een archeologisch verwachtingsmodel (hypothese) opgesteld met daarbij een definitief boorprogramma op basis waarvan het veldwerk is uitgevoerd. De schriftelijke neerslag van het bureauonderzoek is te vinden in hoofdstukken 2 tot en met 4 en voldoen aan de richtlijnen zoals die in de KNA 2.2 zijn opgesteld. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het booronderzoek besproken. Het booronderzoek kan uitsluitel geven over de archeologische en geo(morfo)logische verwachtingswaarde van het gebied, zoals die op basis van het bureauonderzoek is opgesteld. Het veldonderzoek dient dus ter toetsing van de resultaten van het bureauonderzoek. In hoofdstuk 6 worden de onderzoeksvragen van het inventariserende veldonderzoek beantwoord en wordt de archeologische verwachtingswaarde gehandhaafd of zonodig bijgesteld. In hoofdstuk 7 volgt een selectieadvies. Hierin wordt vermeld of een locatie naar de mening van SyntheGra Archeologie bv kan worden vrijgegeven, of dat een archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht. Een vervolgonderzoek kan noodzakelijk zijn om uitsluitel te geven over de vraag of er gestreefd moet worden naar behoud (en bescherming) van de in het plangebied aangetroffen archeologische waarden.

2 Geografie en bodem

2.1 Inleiding

Er bestaat een sterke relatie tussen de ontstaansgeschiedenis van het landschap en de archeologische verwachting van een gebied. Daarom is het belangrijk om de genese van een landschap goed te bestuderen. De geologische ontwikkeling ligt ten grondslag aan de geomorfologie en bodem. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de geologische, geomorfologische en bodemkundige ontwikkelingen op de onderzoekslocatie. Voor de geologische en geomorfologische beschrijving is gebruik gemaakt van de nieuwe Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond.²

2.2 Geologische en geomorfologische ontwikkeling

Van de omgeving van Oldebroek is geen geologische of geomorfologische kaart beschikbaar. Uit de Bodemkaart van Nederland 1:50.000 is echter op te maken dat Oldebroek op de overgang ligt van een dekzandgebied naar een laagveengebied (afbeelding 2). Het dekzand is afgezet tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien (120.000 – 10.000 BP). In deze periode heerste er in Nederland een koud en droog klimaat en was het vegetatiedek nagenoeg verdwenen. Toentertijd had zich een landijsmassa ontwikkeld, waarvan de zuidgrens over de Britse eilanden, Denemarken en Duitsland liep. Doordat er in de landijsmassa enorme hoeveelheden water opgenomen waren, stond de zeespiegel zo laag dat de Noordzee grotendeels droog stond. De droog liggende bodem van de Noordzee vormde een groot brongebied voor zand dat door overheersend noordwesten tot zuidwesten winden landinwaarts kon worden verplaatst.³ Op deze manier zijn er over een groot deel van het oppervlak van Nederland dekzanden afgezet. Deze dekzanden worden het Laagpakket van Wierden genoemd, welke behoort tot de Formatie van Boxtel.

Door de temperatuurstijging in het Holoceen (10.000 BP – heden) verdween de permafrost en kon de vegetatie zich weer herstellen. De zeespiegel steeg. Onder invloed van de zeespiegelstijging steeg ook de grondwaterstand in de kustgebieden. Hierdoor kon veenvorming plaatsvinden. In het Subatlanticum was de zeespiegel zo ver gestegen dat het veen, dat in het IJsselmeer gebied gevormd is, zich kon uitbreiden tot in het gebied ten noordwesten van Oldebroek. Dit veen wordt gerekend tot de Formatie van Nieuwkoop. Door laterale uitbreiding komt veen op veel plaatsen direct op de dekzandondergrond voor. Tot aan het Subatlanticum lag dekzand in de omgeving van de onderzoekslocatie aan de oppervlakte. In het Subatlanticum breidde het veen zich vanuit het noorden uit tot aan Oldebroek.

2.3 Bodem

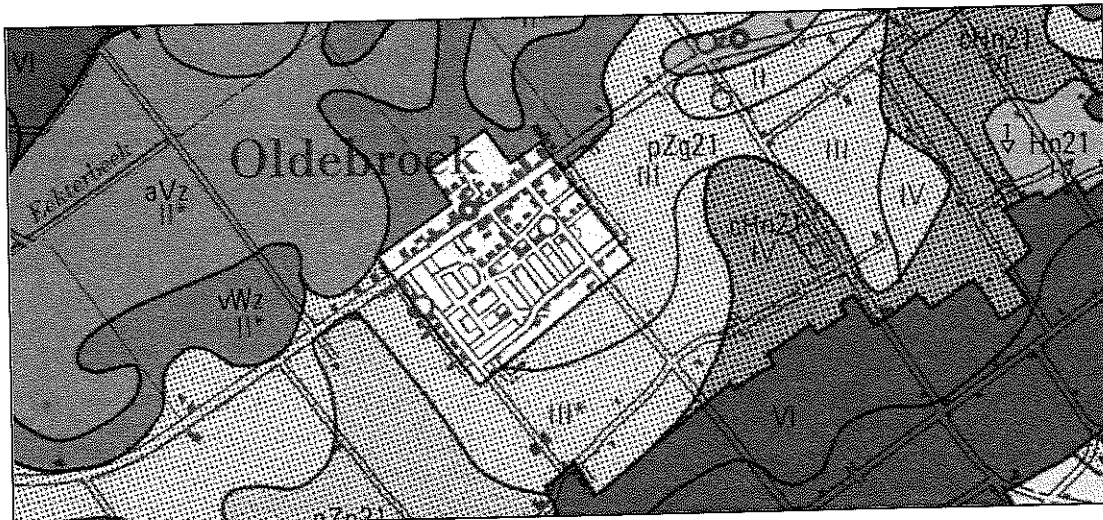
De onderzoekslocatie bevindt zich in de bebouwde kom van Oldebroek. Deze is niet gekarteerd zodat op de Bodemkaart van Nederland (afbeelding 2) voor het plangebied geen bodemtype is aangegeven. Wel kan er op basis van de bodemtypen die in de directe omgeving van Oldebroek voorkomen, aangegeven worden welk bodemtype er op de onderzoekslocatie wordt verwacht. De bebouwde kom van Oldebroek ligt op beekerdgronden (pZg21) en moerige eerdgronden op zand (vWz). Moerige eerdgronden onderscheiden zich van beekerdgronden door de aanwezigheid van (veraard) veen in de bovengrond. Gezien de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van de in het gebied aanwezige bodems wordt een beekerdgrond verwacht. Of deze bodem verstoord is door de huidige of vroegere bebouwing is voorafgaand aan het booronderzoek onzeker, maar wel zeer waarschijnlijk. De grondwatertrap van de omgeving is III; de te verwachten gemiddeld laagste grondwaterstand is dan 80 tot 120 cm-mv, de gemiddeld hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm-mv.⁴

² De Mulder *et al.* 2003.

³ Berendsen, 1996.

⁴ Stichting voor bodemkartering, 1982.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

Afbeelding 2: fragment uit de Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000

3 Bewoningsgeschiedenis van de onderzoekslocatie

3.1 Inleiding

Over het algemeen wordt aangenomen dat Oldebroek zijn naam te danken heeft aan de vestiging van Hollanders in het verre verleden.⁵ Na de vloed van 1170 kregen zij toestemming van de Graaf van Gelre om hun heil te zoeken op de wat hogere delen van de woeste en onbewoonde streek aan het Veen en De Wolden, het Broek of Oldbruck genaamd. Volgens bepaalde historici ontstond zo Hollanderbroek, later Oldebroek. Vast staat in ieder geval dat de bewoners van Hollanderbroek op 24 juni 1320 een bijzondere bescherming kregen van Reinald, de zoon van de Graaf van Gelre. Na het verstrekken van die rechten komt de naam Oldebroek in verschillende varianten in oude akten voor.⁶

Oldebroek wordt door Van der Aa in zijn Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden als volgt beschreven: "Dit dorp heeft zijnen naam te danken aan eenige arme Hollanders, die, na den verschrikkelijken zeevloed van 1170, van tijd tot tijd het land verlaten hadden, en wier landhoeven en bezittingen vermoedelijk door die overstroming vernield waren. Deze begaven zich naar de Veluwe, waar zij vernomen hadden, dat zich eenige Friezen in het Veen (Kamperveen) als kolonisten hadden nedergezet. Gerhard, Graaf van Gelder, gaf, met toestemming der lands Edelen, aan eenige dier Hollandersvrijheid, om in de woeste onbebouwde streek het Broek of Oldebruch (Hollanderbroek), grenzende aan het Veen (Kamperveen) en de Wolden (Ooster-Wolden), zich te moogen vestigen, met bepaling, deze broekgronden en woeste velden te bebouwen, en schonk hun daarbij de zelfde voorregten, welke Otto van Gelder, de drie en dertigste Bisschop van Utrecht, aan zijne hoorige lieden in de aangrenzende streken had toegestaan, toen het Veen, benevens Wilsom, bebouwd zoude worden. In het jaar 1320 ondervonden de ingezetenen van het Hollanderbroek de bijzondere bescherming van Reinald, zoon des Graven van Gelre [...]"⁷

3.2 Archeologische verwachting: Archismeldingen rondom de onderzoekslocatie

Op basis van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden en de Archeologische Monumentenkaart kan worden vastgesteld dat voor het gebied ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg een middelhoge archeologische verwachtingswaarde van toepassing is, het gebied ten noorden van de Zuiderzeestraatweg kent echter een lage archeologische verwachting. De onderzoekslocatie valt binnen de huidige bebouwde kom van Oldebroek en is niet eerder gekarteerd. Archis-meldingen komen op of in de nabije omgeving van de onderzoekslocatie niet voor.

Leden van de AWN hebben in het verleden in de omgeving van Oldebroek bij veldkarteringen wel vondsten gedaan die mogelijk te dateren zijn in het Mesolithicum.⁸ Deze vondsten bevinden zich echter ruim buiten het onderzoeksgebied. Navraag bij de Oudheidkundige Vereniging de Broeklanden leverde ten aanzien van de planlocatie geen aanvullende informatie op. Navraag bij de gemeente Oldebroek leverde ten aanzien van de planlocatie de volgende informatie op: omstreeks 1995 werd voor de onderzoekslocatie een sloopvergunning afgegeven. Deze sloopvergunning had betrekking op de sloop van een restaurant en het Olde Abtshuis, gelegen aan de Zuiderzeestraatweg.⁹

⁵ Koopman *et al.* 1996.

⁶ Koopman *et al.* 1996.

⁷ Van der Aa 1839.

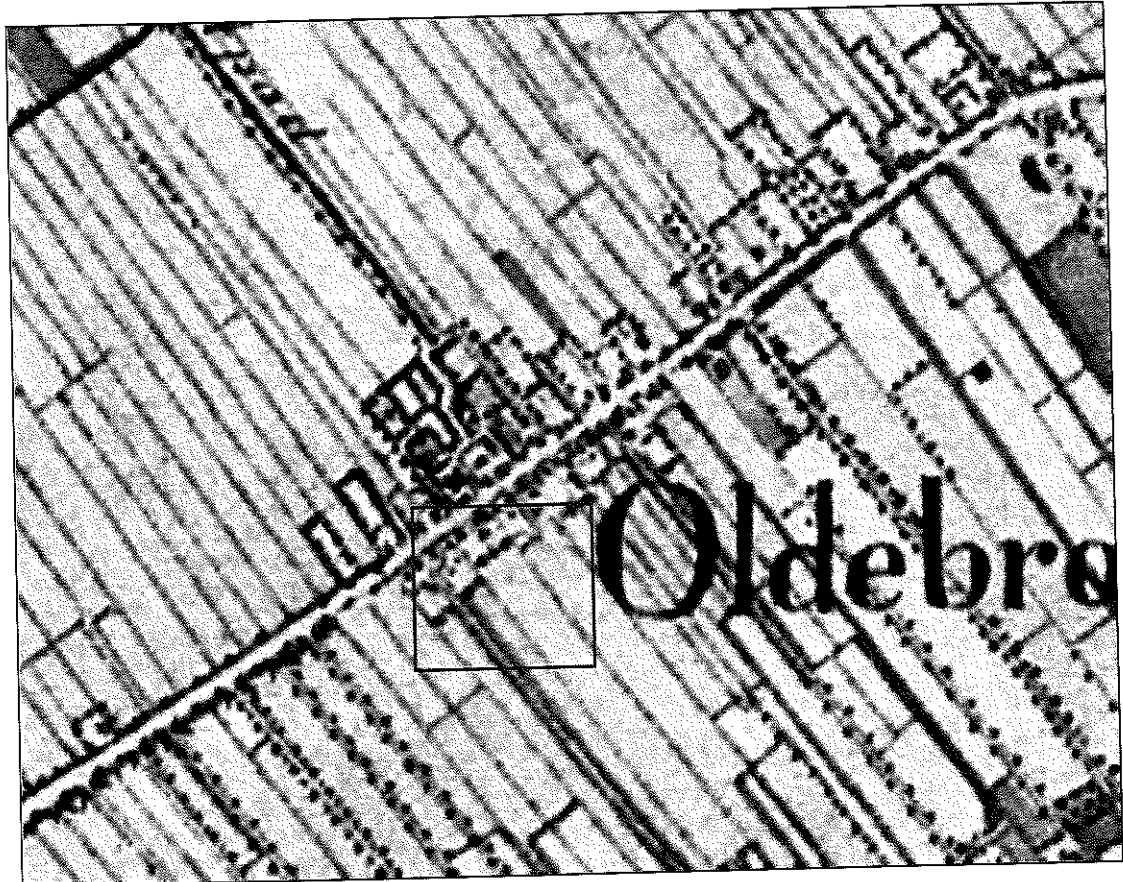
⁸ Van Baarle 1993, 152-157.

⁹ Mededeling ambtenaar gemeente Oldebroek (sloopvergunning S-95-4).

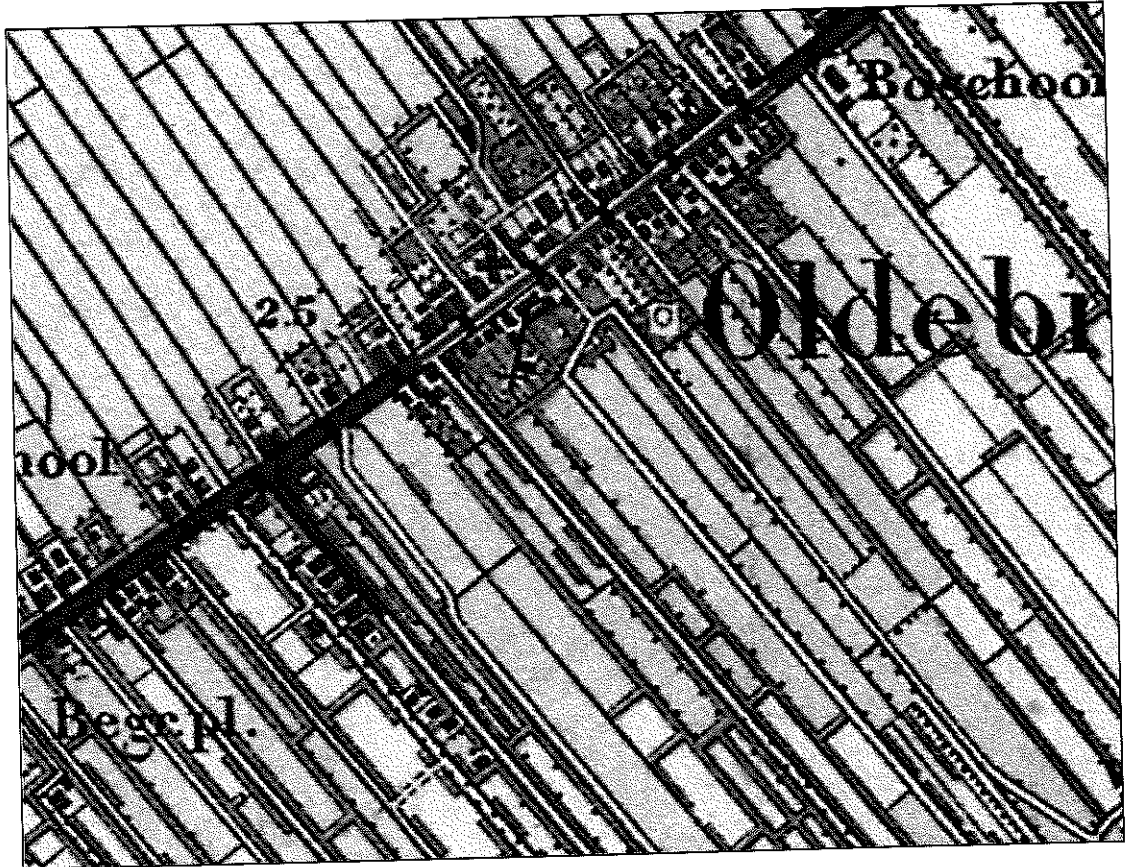
Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

3.3 De onderzoekslocatie op historisch kaartmateriaal

Afbeelding 3: Oldebroek circa 1830-1855.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

Afbeelding 4: Oldebroek rond 1900.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

4 Verwachtingsmodel en boorprogramma

4.1 Verwachtingsmodel

Oldebroek ligt op de overgang van een dekzandgebied naar een laagveengebied. In deze zone zijn vondsten gedaan, die mogelijk in het Mesolithicum te dateren zijn. Op de onderzoekslocatie worden met name nederzettingssporen uit de eerste ontginningsfase van Oldebroek verwacht. De eventuele sporen en vondsten worden dan beschermd door een matig dikke zwartbruine humeuze eerdlaag. Verder kunnen nederzettingssporen worden aangetroffen daterend uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

4.2 Boorprogramma

Het boorprogramma is overgenomen uit het Plan van Aanpak, inventariserend archeologisch veldonderzoek centrumplan Oldebroek.¹⁰ Het onderzoeksprogramma zal bestaan uit de elementen, die in de onderstaande tabel zijn opgesomd:

Boorgrid	In het veld te bepalen
Oppervlaktekartering	Systematisch controleren van het maaiveld op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (alleen als de vondstzichtbaarheid dat toelaat)
Boor	12 boringen met een Edelmanboor met een zo groot mogelijke diameter, doch met een maximum van 15 cm, eventueel aangevuld met een guts of zuigerboor.
Zeven	Relevante bodemlagen tot en met de bovenkant van C-horizont met een metalen zeef met een diameter van 4mm
Diepte	De boringen dienen tot minimaal 25 cm in de schone C-horizont te worden gezet
Hoogteligging	Door middel van waterpassing
Ligging	Door middel van meetlinten
Beschrijving	Conform de NEN-5104

Tabel 1: Voorgestelde boorprogramma

¹⁰ Peen, 2005.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

5 Resultaten van het veldwerk

5.1 Oppervlaktekartering

In het boorprogramma staat vermeld dat, mits het terrein het toelaat, er een oppervlaktekartering uitgevoerd zou worden. In afbeelding 5 is de huidige situatie van de onderzoekslocatie te zien.

Afbeelding 5: huidige situatie van de onderzoekslocatie

Het plangebied is op het moment dat het onderzoek werd uitgevoerd grotendeels bebouwd of verhard met klinkers. Hierdoor is de vondstzichtbaarheid minimaal en is geen oppervlaktekartering uitgevoerd.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

5.2 Booronderzoek

Bij het uitvoeren van het booronderzoek is uitgegaan van een boordichtheid van 10 boringen per hectare. In totaal zijn er 13 boringen gezet. Er is 1 boring meer gezet dan in het boorprogramma staat opgegeven omdat boring 2 al na 80 cm vastliep. Omdat uit deze boring niet veel informatie gehaald kon worden, is vlakbij nog een boring gezet (boring 10). Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een zuigerboor. De NAP-hoogtes van de boringen zijn ingemeten met behulp van een waterpasinstrument. Hierbij is NAP-peilbout 027A0135 (3.643 m+NAP) als referentiepunt gebruikt. De hoogte- en dieptegegevens van de boringen staan gegeven in tabel 2 in bijlage 3.

Uit het booronderzoek is gebleken dat de ondergrond van de onderzoekslocatie hoofdzakelijk bestaat uit matig fijn, matig tot zwak siltig zand. Boring 1 en 10 laten vanaf resp. 50 en 80 cm onder maaiveld een (deels) onverstoord veenpakket zien met een dikte van 60 cm (gevormd in het Subatlanticum). Dit pakket ligt op het dekzand. Onder het veen is geen bodemvorming zichtbaar. Ook in de overige boringen zijn geen restanten van een B-horizont aangetroffen, terwijl boven in het dekzand nog wel restanten veen zijn aangetroffen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het profiel mogelijk door verspoeling afgetopt is, zodat de verwachting voor prehistorische sporen laag is.

In minimaal 8 van de 13 boringen is sprake van een gelaagde bodem tot gemiddeld 120 cm onder maaiveld, met daaronder Pleistoceen zand. Boring 3 aan de noordzijde van het terrein is tot 280 cm onder maaiveld verstoord, het betreft hier de locatie van een in 1995 gesloopt pand. Eveneens aan de noordkant van het terrein is boring 2 vastgelopen op baksteen, het gaat hier waarschijnlijk om een relatief recente fundering.

Boringen 1, 5, 6, 7, 8, 10 en 11 laten zien dat het profiel waarschijnlijk intact is vanaf 60 - 90 cm onder maaiveld. Boringen 9 en 12 mogelijk zelfs vanaf 20 - 30 cm -mv.

Ten behoeve van de bestrating is hier bovenop een 20 tot 60 cm dik pakket zand opgebracht.

In boringen 3, 5, 6, 7 en 8 zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Het vondstmateriaal bestaat uit fragmenten roodbakkend aardewerk met loodglazuur, baksteenfragmenten, leisteen, fragmenten bot en één kiezel met mortelresten en dateert aan het eind van de Late Middeleeuwen of in de Nieuwe Tijd, d.w.z. tussen 1400 en 1700 n. Chr. (zie ook tabel 3, bijlage 3). De vondsten uit boring 3 komen zoals gezegd uit verstoorde context. De andere boringen (5 t/m 8) zijn gezet aan de zuidoostkant van het terrein, waarbij zeker voor de vondsten in boringen 5 en 6 geldt dat ze uit onverstoorde context komen. Aan deze zijde is dan ook sprake van een vindplaats. Om de context van het vondstmateriaal nader te kunnen bepalen en de vindplaats te waarderen, is aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

6 Conclusie

Uit de historische bronnen blijkt dat het onderzochte gebied vanaf de 12de eeuw in gebruik is genomen. In de eerste helft van de 19de eeuw bevindt het onderzochte terrein zich nog aan de rand van het nederzittingsareaal, pas daarna wordt het terrein in het centrum opgenomen. Uit het archeologisch onderzoek blijkt dat de verwachting voor prehistorische sporen en vondsten laag is. De noordzijde van het terrein is ten dele door sloopwerkzaamheden vergraven. Aan de zuidoostzijde van het terrein is een vindplaats aangetroffen, daterend aan het eind van de Late Middeleeuwen of in de Nieuwe Tijd. De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- *Wat is de bodemopbouw ter plaatse van het plangebied?*

Op het Pleistocene zand is op enkele plaatsen Holoceen veen aangetroffen. Daarboven zijn zandige, deels opgebrachte, antropogene lagen aangetroffen.

- *Is er een intact en onverstoord bodemprofiel aanwezig?*

Aan de zuidzijde van het terrein is een grotendeels intact bodemprofiel aangetroffen.

- *Zijn er bodemtypen aanwezig waarop (pre)historische bewoning mogelijk is geweest?*

Onder het veen zijn geen sporen van bodemvorming (meer) zichtbaar. Lagen waarin bewoningssporen zichtbaar zouden zijn geweest, lijken te ontbreken.

- *Op welke diepte bevinden zich mogelijk relevante bodemlagen?*

Voor de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd vanaf ca 60 cm - mv tot ca 130 -mv.

Voor de andere periodes lijken relevante bodemlagen te ontbreken.

- *In hoeverre is de bodem reeds verstoord door subrecente graafwerkzaamheden?*

De noordzijde van het terrein is door sloopwerkzaamheden verstoord.

- *Zijn er binnen het plangebied archeologische waarden of vondstniveaus aanwezig?*

Aan de zuidoostzijde van het terrein is in meerdere boringen vondstmateriaal (zoals aardewerk) aangetroffen.

- *Wat zijn de kenmerken van de archeologische resten (datering/ complextype)?*

Het aangetroffen vondstmateriaal dateert in de Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd.

- *Op welke diepte bevinden zich de archeologische resten?*

Het vondstmateriaal bevindt zich tussen 80 en 130 cm onder maaiveld.

- *Wat is de kwaliteit (gaafheid, conservering) van de archeologische resten?*

De aard, omvang en kwaliteit van de vindplaats zullen met behulp van aanvullend onderzoek vastgesteld moeten worden.

- *Wat zijn de gevolgen van de bodemverstorende activiteiten voor de aanwezige archeologische resten?*

Bij de bouw van het geplande complex zullen de aanwezige resten aangetast worden.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

7 Selectieadvies

Om de aangetroffen vindplaats te kunnen waarderen is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Geadviseerd wordt een aanvullend booronderzoek uit te voeren waarbij, rond de boringen 5 tot en met 8, megaboringen worden gezet en het opgeboorde materiaal wordt gezeefd. Voor een aanvullend booronderzoek geldt een minimum van 20 boringen per hectare, dit komt voor het betreffende terrein uit op 5 à 8 megaboringen.

De informatie die voortkomt uit dit aanvullende onderzoek kan resulteren in de noodzaak tot een inventariserend onderzoek d.m.v. proefsleuven.

Het selectiebesluit zal worden genomen door het bevoegd gezag.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

Literatuur

Aa, van der A.J., 1839: Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, Gorinchem.

Baarle, A.C. van., 1993: *Mesolitische vondsten uit Oldenbroek en omgeving*, in: Westerheem nr 4 z.p.

Berendsen, H.J.A., 1996: *De vorming van het land*, van Gorcum, Assen.

Bergman W.A., drs. A. Buesink, A.A.G. Emaus, en C. Peen, 2004: *Inventariserend Veldonderzoek Zuiderzeestraatweg 134-136 te Oldebroek*, synthegra rapport 174221, Zelhem.

Koopman, H.M.G, en D. Otten., 1996: *Oude namen in Oldenbroek, veldnamen, plaatsnamen, boerderij- en huisnamen in de gemeente Oldenbroek*, z.p.

Mulder, E de et al., 2003: *De ondergrond van Nederland*, Houten.

Peen, C.H., 2005: *Offerte archeologisch onderzoek bestemmingsplan centrum Oldebroek*, Synthegra offerte 50559, Zelhem

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *De Bodemkaart van Nederland 1:50.000, blad 27 west*.

Project : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen, Centrumplan te Oldebroek
Kenmerk : WBE/UIT/SAZ/175264

Administratieve gegevens

Toponiem : Centrumplan
Plaats : Oldebroek
Gemeente : Oldebroek
Provincie : Gelderland
Projectnummer : 175264
Bevoegd gezag : Gemeente Oldebroek
Opdrachtgever : Tauw Deventer bv
Uitvoerende instantie : Synthegra Archeologie bv
Datum uitvoering : 2 december 2005
CIS-code : 14780
Datum onderzoeksmelding : 21 november 2005
Kaartblad : 27A
Periode : Middeleeuwen
Oppervlakte : 12.000 m²
Perceelnummer(s) : 5517, 4761, 5423, 5531, 5532, 5849, 5765, 5954, 5302, 4770, 5985,
5984, 5555
Grond eigenaar / beheerder : onbekend
Peilmerknummer : 027A0135
Grondgebruik : woningen met tuin, opslag gemeentewerken, parkeerterrein
Geomorfologie : onbekend
Bodem : zand
Beheer en plaats documentatie : Koninklijke Bibliotheek, Bibliotheek ROB, Archief Synthegra Zelhem

De onderzoekslocatie wordt omsloten door de volgende 4 coördinaten:

Linksboven : X: 189661, Y: 495579
Rechtsboven : X: 189791, Y: 495676
Rechtsonder : X: 189886, Y: 495549
Linksonder : X: 189747, Y: 495440

Bijlagen:

Bijlage 1: Detailkaart van de onderzoekslocatie met boorpunten

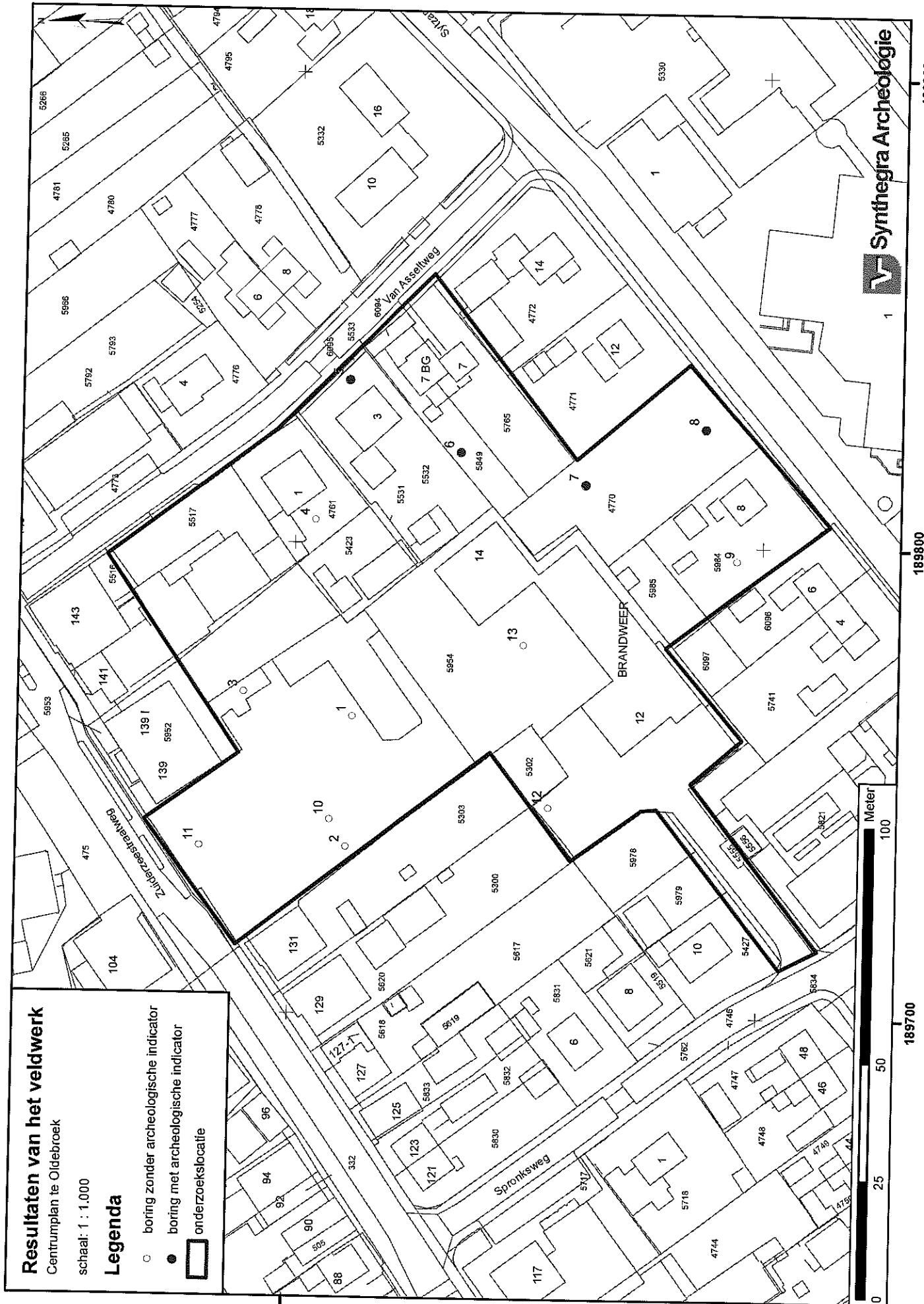
Resultaten van het veldwerk

Centrumplan te Oldebroek

schaal: 1 : 1.000

Legenda

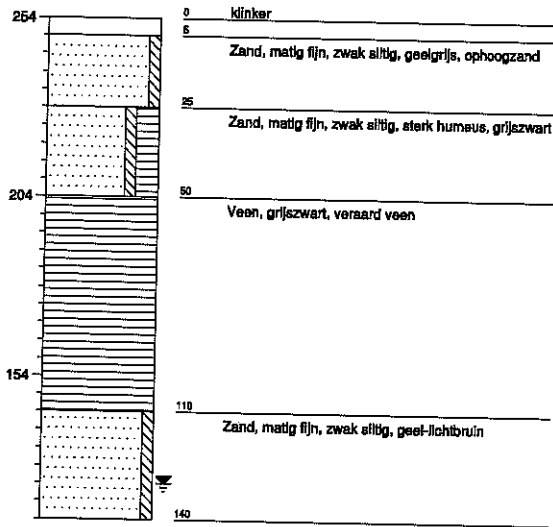
- boring zonder archeologische indicator
- boring met archeologische indicator
- onderzoekslocatie

Bijlage 2: Boorprofielen

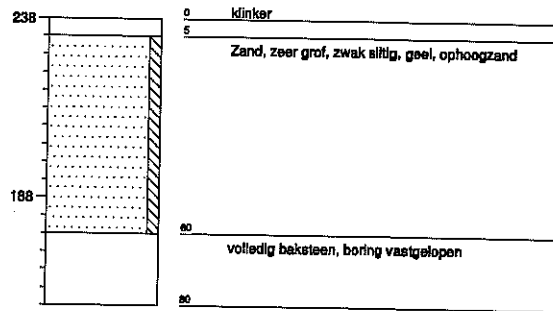
Boring: 1

Opmerking:

Boring: 2

Opmerking:

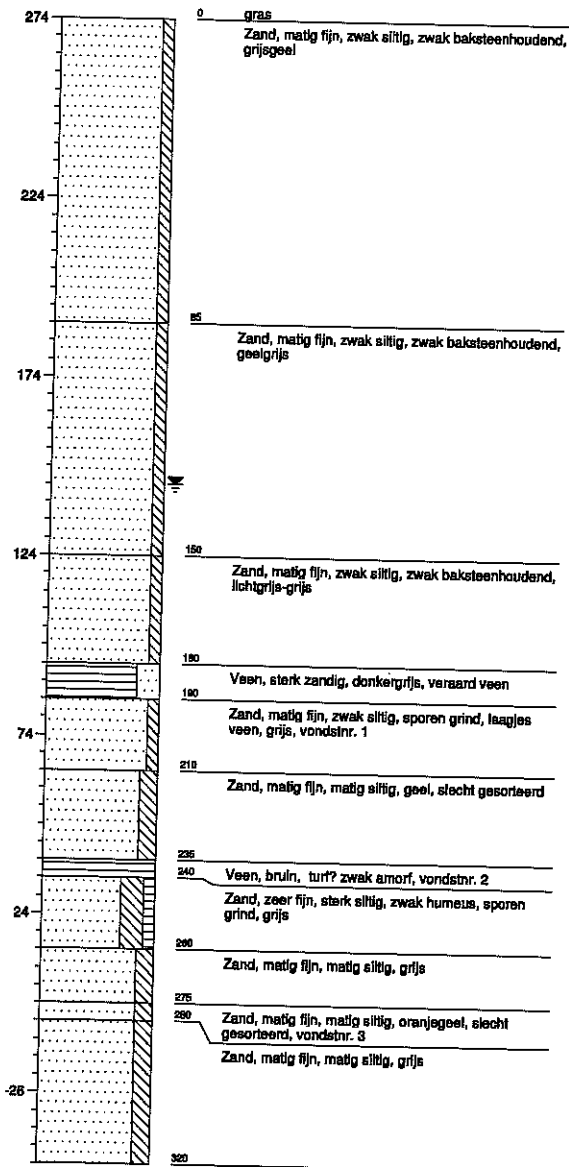

Projectnaam: Centrumplan te Oldebroek

Projectcode: 175264

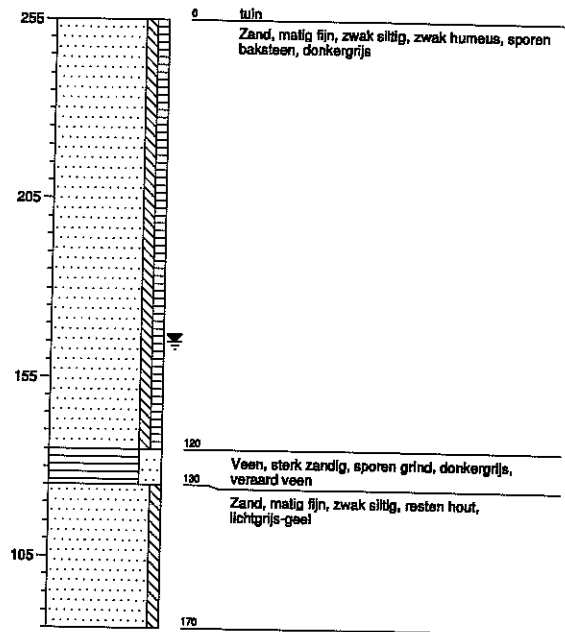
Boring: 3

Opmerking:

Boring: 4

Opmerking:

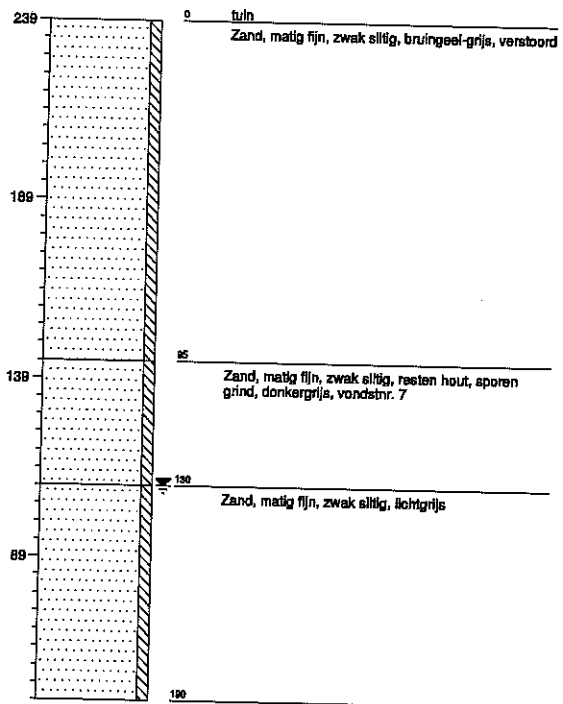

Projectnaam: Centrumplan te Oldebroek

Projectcode: 175264

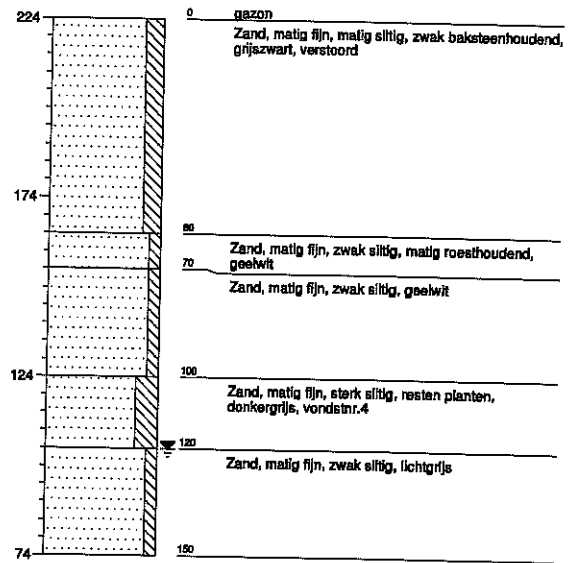
Boring: 5

Opmerking:

Boring: 6

Opmerking:

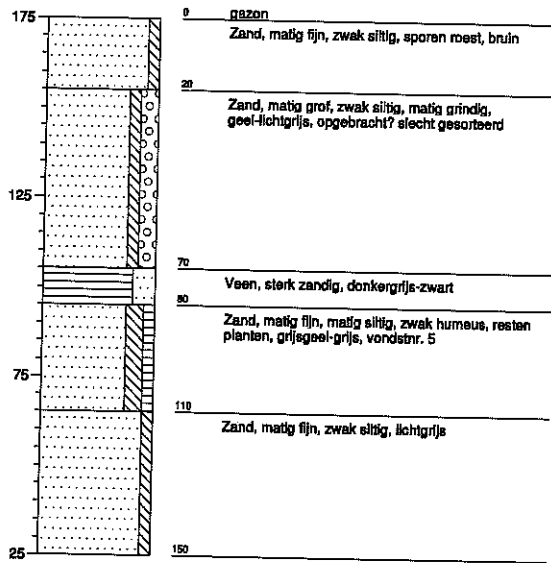
Projectnaam: Centrumplan te Oldebroek

Projectcode: 175264

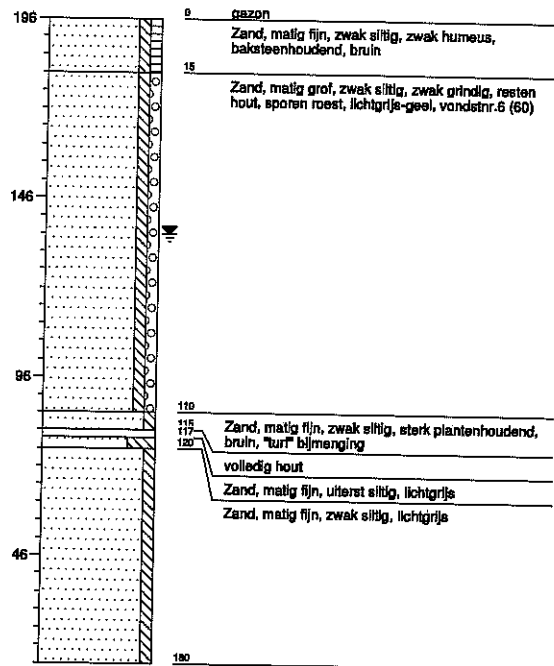
Boring: 7

Opmerking:

Boring: 8

Opmerking:

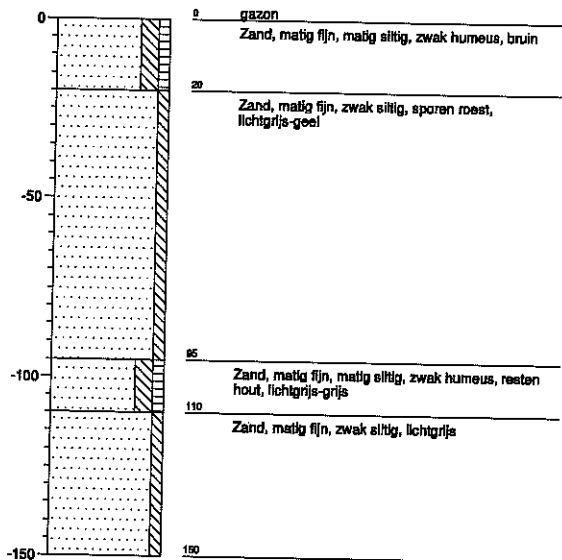

Projectnaam: Centrumplan te Oldebroek

Projectcode: 175264

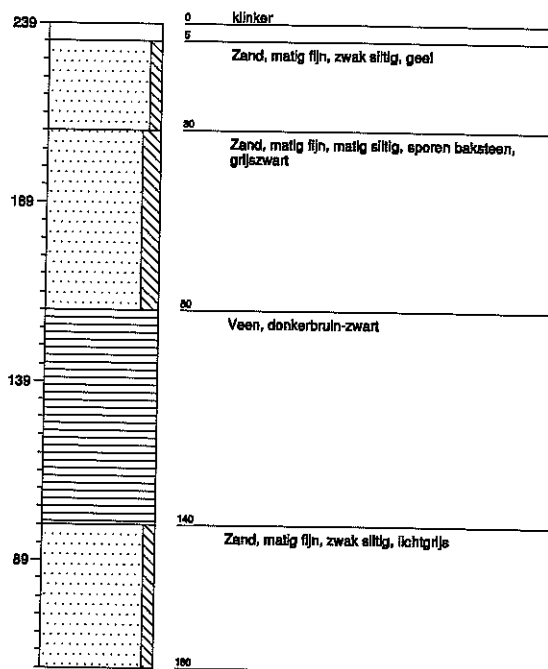
Boring: 9

Opmerking:

Boring: 10

Opmerking:

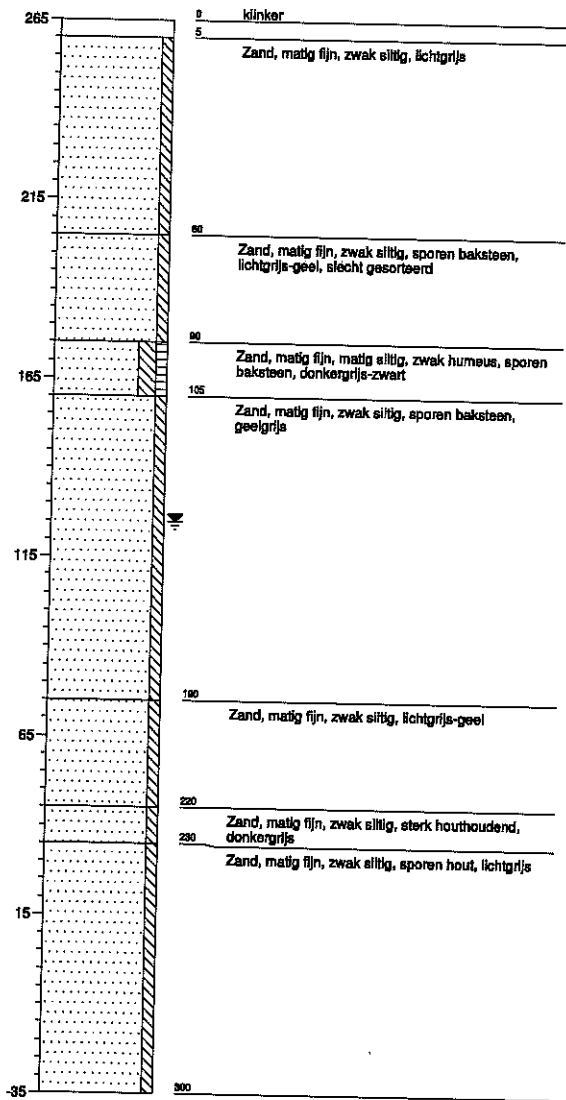

Projectnaam: Centrumplan te Oldebroek

Projectcode: 175264

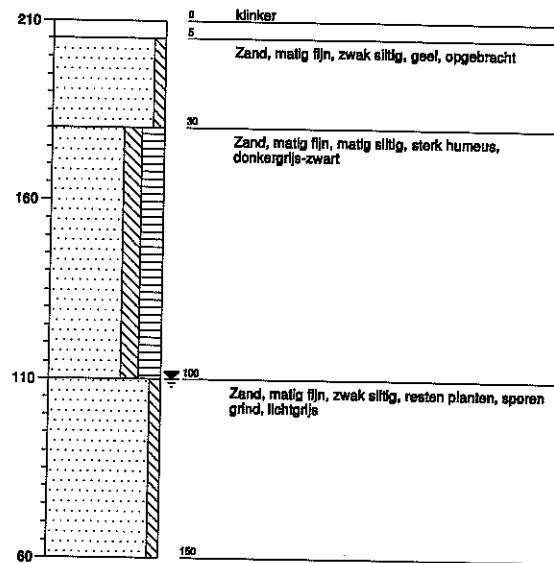
Boring: 11

Opmerking:

Boring: 12

Opmerking:

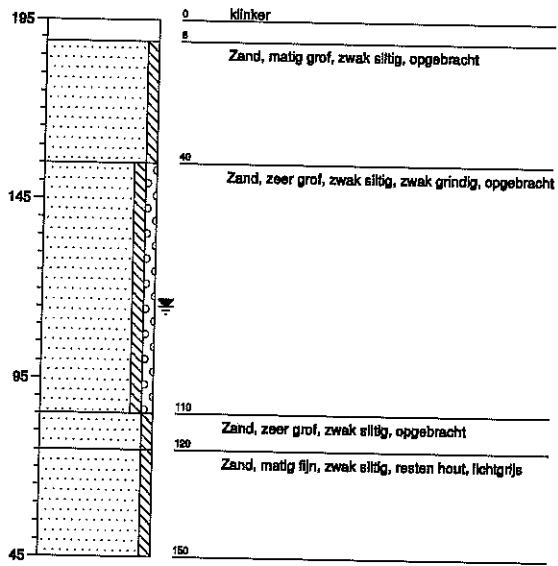

Projectnaam: Centrumplan te Oldebroek

Projectcode: 175264

Boring: 13

Opmerking:

Projectnaam: Centrumplan te Oldebroek

Projectcode: 175264

**Bijlage 3: tabel 2 *hoogte- en dieptegegevens boringen* en tabel 3
*vondsten***

Boringnummer	Hoogte (m+NAP)	Diepte (cm-mv)	Bijzonderheden
1	2,54	140	
2	2,38	80	Boring vastgelopen
3	2,74	320	
4	2,55	170	
5	2,39	190	
6	2,24	150	
7	1,75	150	
8	1,96	180	
9	Niet gemeten	150	
10	2,39	180	
11	2,65	300	
12	2,10	150	
13	1,95	150	

Tabel 2: hoogte- en dieptegegevens van de boringen

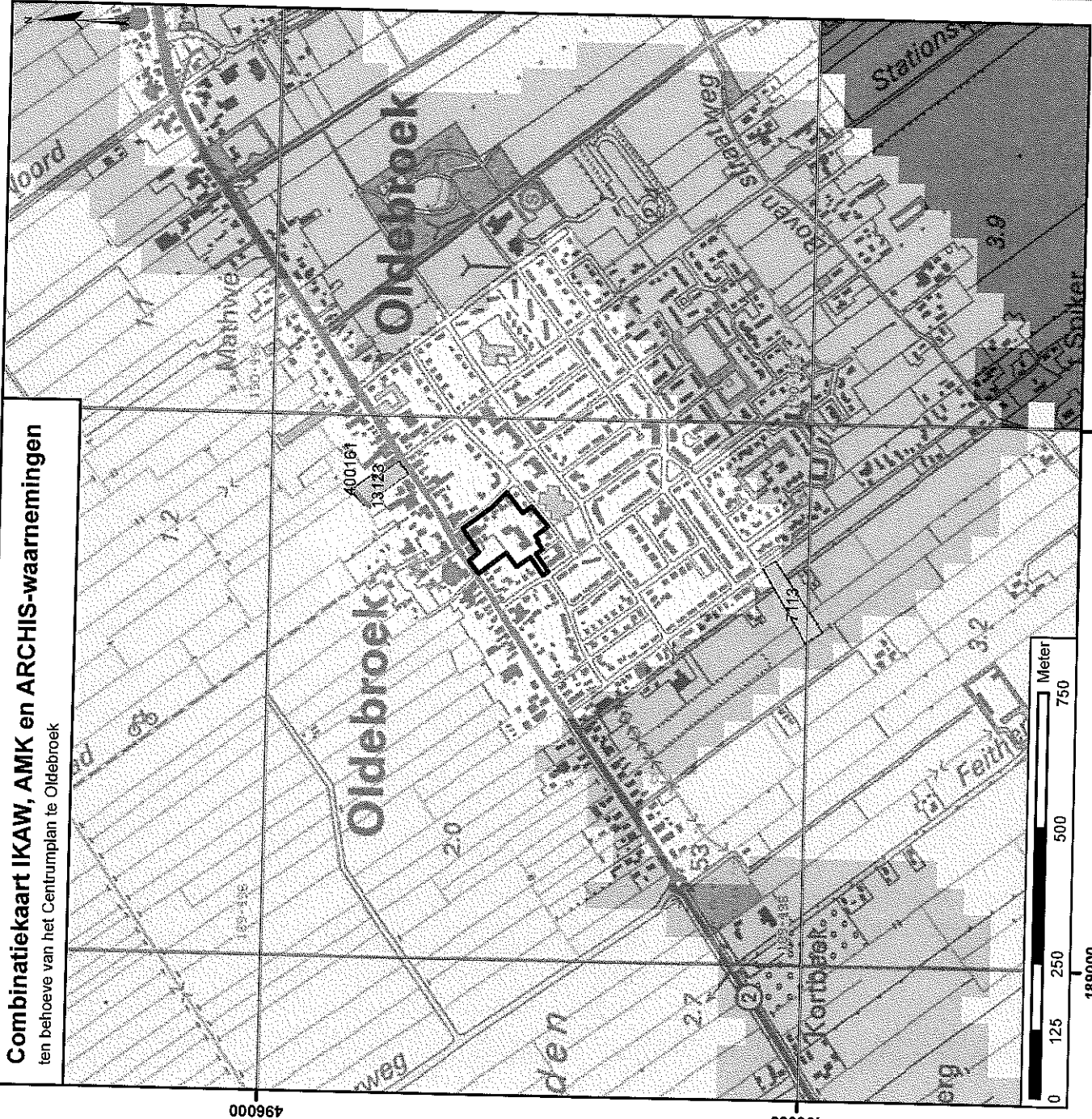
Vondstnummer	Boringnummer	Diepte (cm-mv)	Omschrijving	Datering
1	3	95-100	2 fragmenten bot	Onbekend
2	3	240	2 fragmenten bot	Onbekend
3	3	280	Kiezel met mortel	Onbekend
4	6	100-120	3 fragmenten bot	Onbekend
			kiezel	Onbekend
			1 fragment baksteen	Onbekend
5	7	80-110	1 fragment leisteen	Onbekend
			1 fragment roodbakkend aardewerk met loodglazuur	LMEB-NTB
6	8	60	1 fragment baksteen	Onbekend
			1 fragment roodbakkend aardewerk met loodglazuur	NTC
7	5	110	2 fragmenten roodbakkend aardewerk met loodglazuur	LMEB-NTB

Tabel 3: vondstenlijst

Bijlage 4: Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS-waarnemingen

Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS-waarnemingen

ten behoeve van het Centrumplan te Oldebroek

Legenda

ARCHIS-waarneming + waarnemingsnummer

Nieuwe tijd

onderzoeksmelding + meldnummer

archeologisch monument + waarnemingsnummer

terrein van archeologische betekenis

terrein van archeologische waarde

terrein van hoge archeologische waarde

terrein van zeer hoge archeologische waarde

terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

archeologische verwachting

trefkans

hoog (water)

middelhoog (water)

laag (water)

water

hoog

middelhoog

laag

zeer laag

niet gekarteerd

onbekend

onderzoeklocatie

Bijlage 5: Geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

Lijst met gebruikte afkortingen

- BO Bureauonderzoek
- IVO Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen
- IVO-2 Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. aanvullende boringen
- IVO-3 Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefrebuwen
- AMK Archeologische Monumenten Kaart
- ROB Indiatieve Kaart Archeologische Waarden
- ARCHIS Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Bodemonderzoek
- BP Archeologisch Informatie Systeem
- Beloie Present
- CA Central Archeologisch Archief
- GLG Gemiddeld Laagste Grondwaterstand
- GHG Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand
- MAP MaatVald
- RGD Nieuw-Amsterdams Peil
- STIBOKA Rijks Geologische Dienst
- STichting Bodem Kartering

Paleolithicum: tot 8000 vC	PALEO	vroeg: 800 – 900 vC	LIZV
vroeg: tot 300.000 C14	PALEOV	midden: 500 – 250 vC	LIZM
midden: 300.000 – 35.000 C14	PALEOM	laat: 250 – 12 vC	LIZL
laat: 35.000 C14 – 8800 vC	PALEOL	Romeinse tijd: 72 vC – 450 nC	ROM
laat: A. 35.000 – 18.000 C14	PALEOLA	vroeg: 12 vC – 70 nC	ROMV
laat: B. 18.000 C14 – 8800 vC	PALEOLB	vroeg: A. 12 vC – 25 nC	ROMVA
Mesolithicum: 8800 – 4900 vC	MESO	vroeg: B. 25 – 70 nC	ROMVB
vroeg: 8800 – 7100 vC	MESOV	midden: 70 – 270 nC	ROMMV
midden: 7100 – 6450 vC	MESOM	midden: A. 70 – 150 nC	ROMMA
laat: 6450 – 4900 vC	MESOL	midden: B. 150 – 270 nC	ROMMB
Neolithicum: 5300 – 2000 vC	NEO	laat: 270 – 450 nC	ROML
vroeg: 5300 – 4200 vC	NEOV	laat: A. 270 – 350 nC	ROMLA
vroeg: A. 5300 – 4900 vC	NEOVA	laat: B. 350 – 450 nC	ROMLB
vroeg: B. 4900 – 4200 vC	NEOVb	Middelen: 450 – 1500 nC	XIVe
midden: 4200 – 2850 vC	NEOM	vroeg: 450 – 1050 nC	VME
midden: A. 5300 – 3400 vC	NEOMA	vroeg: A. 450 – 525 nC	VMEA
midden: B. 3400 – 2850 vC	NEOMB	vroeg: B. 525 – 725 nC	VMEB
laat: 2850 – 2000 vC	NEOL	vroeg: C. 725 – 900 nC	VMEC
laat: A. 2850 – 2450 vC	NEOLA	vroeg: D. 900 – 1050 nC	VMED
laat: B. 2450 – 2000 vC	NEOLB	laat: 1050 – 1500 nC	LME
Bronstijd: 2000 – 800 vC	BRONS	laat: A. 1050 – 1250 nC	LMEA
vroeg: 2000 – 1800 vC	BRONSv	laat: B. 1250 – 1500 nC	LMEB
midden: 1800 – 1100 vC	BRONSvM	Nieuwe tijd: 1500 – heden	NTA
midden: A. 1800 – 1500 vC	BRONSMA	A. 1500 – 1850 nC	NTB
midden: B. 1500 – 1100 vC	BRONSMB	B. 1850 – 1850 nC	NTC
laat: 1100 – 800 vC	BRONSvL	C. 1850 – heden	NTD
IJzertijd: 800 – 12 vC	IJZ	Onbekend	XXX

Metaalsoorten	MBR	Barnsteen	SBA
Brons	MAU	Bergkristal	SBE
Goud	MFE	Diabeas / gabbro / doleriet / dioriet	SDF
IJzer	MCU	Gilt	SGI
Koper	PB	Graniet / gneis	SGR
Lood	IME	Jadeiet / nefriet	SJA
Messing	WXX	Kalk (steen)	SKA
Micaal	MSN	Lestien	SLE
Tin of lood legering	MAG	Marmor	SMA
Zilver	ODB	Oker	SOK
Organisch	OMB	Steen	SXX
Bot, dierlijk	OXB	Tafriet / basaltlava	STE
Bot, menselijk	OGX	Tufsteen	STU
Bot, onbekend	ODG	Vuursteen	SVU
Gewel	ODH	Zandsteen / kwartsiet	SAZ
Hoorn	OPH	Onbekend	XXX
Ivoor	ODL	Niet van toepassing	---
Leer / huid / bot	ODL	Organisch	ODX
Organisch	ODX	Organisch, dierlijk	ODX
Organisch, dierlijk	OMX	Organisch, menselijk	OMX
Organisch, menselijk	OPX	Organisch, plantaardig	OPX
Schelp	ODS	Schelp	ODS
Textiel, katoen / linnen / wol / zijde	OTE	Textiel	OTE

Verklarende woordenlijst

- A-horizont: Minerale (humeuze) bovengrond. Indien er uitspoeling van materiaal optreedt, heet deze uitspoelingshorizont ook wel de E-horizont.
- B-horizont: Inspoelingshorizont. Een horizont waaraan door inspoeling uit een hoger liggende horizont humus, ijzer of klebestanddelen zijn toegevoegd.
- C-horizont: Een horizont die weinig of niet veranderd is door bodenvorming, de moederbodem. Men kan aannemen dat de bovenliggende, al dan niet door bodenvorming veranderde, horizonen uit soortgelijk materiaal zijn ontstaan.
- Eerdgrond: Gronden met een goed ontwikkelde, donkere, humeuze bovengrond. De donkere bovengrond verschild duidelijk van kleur met de ondergrond. In de ondergrond heeft geen duidelijke profielontwikkeling plaatsgevonden.
- Esdak: De bovenlaag van een bodem die is ontstaan door een jarenlang gebruik als bouwland. Een esdak is bijvoorbeeld te vinden bij een erikerandgrond.
- Gyttie: Afgestoven organisch materiaal dat bezinkt en bijdraagt tot de veenvorming.
- Inhumatiegraf: Grafkultuur voor lijkbegrafing (al dan niet in een sarcofaag van hout, food of steen).

Verkeelijke jaren	¹⁴ C y BP	Lijns-tratigrafie	Chronostratigrafie	Vegetatie	Archeologische perioden	Cultuurnamen
-1500 Chr.	-1000	Duinkerke III	Subatlantidum		Late Middelenouwen	
-500		Duinkerke II			Koningsische tijd	
-0	-2000	Formatie van Nieuwkoop			Mesolithicum	
-500		Duinkerke I			Mesolithicum	
-1000					Mesolithicum	
-1500	-3000	Duinkerke 0			Mesolithicum	
-2000					Mesolithicum	
-2500	-4000	Calais IV			Mesolithicum	
-3000					Mesolithicum	
-3500		Calais III			Mesolithicum	
-4000					Mesolithicum	
-4500		Calais II			Mesolithicum	
-5000					Mesolithicum	
-6000		Calais I			Mesolithicum	
-7000					Mesolithicum	
-8000					Mesolithicum	
-9000					Mesolithicum	
-10000					Mesolithicum	
-11000					Mesolithicum	
-12000					Mesolithicum	
-13000					Mesolithicum	
-14000					Mesolithicum	
-15000					Mesolithicum	
-16000					Mesolithicum	
-17000					Mesolithicum	
-18000					Mesolithicum	
-19000					Mesolithicum	
-20000					Mesolithicum	
-25000					Mesolithicum	
-30000					Mesolithicum	

Bron: Es, W.A. van, H. Sarfaj en P.J. Volkering, 1969. Archeologie in Nederland, de rijkdom van het bodemarchief. Amsterdam / Amersfoort.